

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 13.

Válaton.

A század vége felé az emberi társadalmak nagy átalakulásokon mentek keresztül mindenütt a föld kerekén. A Franciaországból kiindult szabadelvű irány végig ment a világon és a régi intézményeket többnyire elseprette. A vallás, az ideál és a tiszta erkölcsök ezredéven át kitaposott ösvényeit a liberalizmus pusztító viharja, mint télen a hóföregtek az utakat, befujta. Új vallás, új intézmények, a realizmus, új erkölcsök és mindezek között legfőképpen a hirtelen meggazdagodás örületes szenvedélye, a pénzsomj, kaptak lábra.

Ezek az új tanok a társadalmakat már is a pauperizmus ösvényének a szélére juttatták. Ott vagyunk, hogy maholnap már csak két néposztály lesz: a népek verejtékes munkájának összeharcsolt gyümölcsét a pénzt, rakásokra vert plutokrácia óriási vagyonával és a kifosztott nép türelhetlen szegénységével.

Hogy ezen állításunk nem valamely lázas elmének ijesztő rémképe, hanem a valóságnak hű fényképe, mutatja a világszerte forrongó szocializmus. Mert hát mi más egyéb a szocializmus, mint a becsületes munka után meg nem élhető népeknek kenyérharcza. És mindaddig míg a szocializmus azért küzd, hogy a szegény ember becsületes munkája után mégélhessen: harcza Isten és ember előtt, nem lehet más, mint az önvédelemnek jogos és becsületes harcza. De hogy ezen

harc is, mint minden más harc és háboru, a harc hevében, jogosulatlan, nem ritkán örületes aberrációkra ragadtatja magát: az is érthető, mert a medréből kicsapott folyó nem szokta megválogatni azt, kinek tesz kárt utjában romboló hullámaival. És kinek a földjeit termékenyíti meg mocskos iszapjával.

A mi agrár-szocializmusunk sem más mint a becsületes munkája után már-már meg nem élhető földműves-osztálynak elkeseredett kenyér-harcza.

Az agrár-állam földbirtokos osztályát a rabló merkantilizmus a tönk szélére juttatta. Azok a földbirtokosok, kiknél a dicsőségesen uralkodó liberális-merkantil politikai érvényesülése előtt, százezreivel élt meg a munkás-osztály, a tönkre-jutás meredek lejtőjén megkapaszkodni immár alig bírnak és nap nap mellett szomorúan tapasztaljuk, miszerint az ősi vagyonukból kifosztott birtokos-osztály örökébe lépő merkantil-lovagok, a szegény munkás-osztályt is börtönek tekintik, miből a legnagyobb hasznot kihuzni tartják legfőbb feladatuknak. És a becsületes munkás nép forrong most minálunk és mivel időközben vallásától is megfosztatott és a felekezeti-küliség rideg útjára tereltetett, de a lelkelen és az ő véres verejtékéből is hasznot húzó izgatók által is ösztökéltetett, nem csuda, ha kenyérharcza itt-ott a jogosulatlanság örületes szélsőségeire: a föld-osztás ostoba, kivihetetlen káprándjára vezette.

És nagy tévedésben vannak mindazok, akik azt hiszik, hogy a mi magyar agrár-szocializmusunk, a múlt télen és a

tavas kezdetén alkalmazott ultima ráció, a zsandár- és katonaság szuronyai és éles töltései által, a lelkekből gyökeresen kiirtott. Ez igen nagy tévedés! . . . Az organizmusban levő pusztító kórt azáltal, hogy a test külsejére kiütött fekélyeit kiégetjük, meggyógyítottak nem mondhatjuk. Veszedelmes betegségek csak belsőleg és az azokat okozó okok eltávolításával, gyógyíthatók meg . . . És hogy az agrár-szocializmus veszedelmes nyavalyja a magyar nemzettest belsejében most is meg van, mutatják a most is szörványosan föl-föl tűnedező jelenségek . . . Vigyázzon a társadalom! Iparkodjék a magyar agrár-szocializmust okozott és okozó okokat, tényezőket időben eltávolítani addig míg — nem késő (ha ugyan nem késő?).

Legeslegelső teendő lenne a magát lejárt és csak az önérdék vaskezzei által fenttartott liberális-merkantil politikai utjáról, a magyar nemzet igaz érdekei, rendeltetése és multjához, jelleméhez leginkább illő agrár-politika áldásos útjára visszatérni. Ez az út az, melyen haladva őseink nyomdokain, ezer évig megéltünk itt az idegen népek árjai között. Az a másik, a mostani út, biztosan elvezetne bennünket oda, ahol a magyar föld a hazátlan plutokrácia zsákmánya lenne, mi pedig az arany horju istállójának legfőbb nyomorult tisztogatói lehetnénk; ha ugyan még arra is alkalmasnak találnának bennünket.

Vajmi csodálatos is, hogy jobbaink észre nem veszik, vagy észrevenni nem akarják, hogy tovább is a liberális mer-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Akarom.

Irta: Stella.

Olga sebesen járt fel és alá csinosan rendezett salonjában. A portöröl még a kezében volt, azzal hadonászott, éppen rendes munkáját végze, azaz hogy végezte volna, ha a nagy izgatottság engedí. A sok csecse-becse, fénykép szanaszéjjel az asztalon, széken, amint azokat leszedte, hogy megtörölgesse — ezt soh' sem bizta a szobalányra — de nem tudott ezuttal semmit sem tenni, minden kiesett a kezéből.

Nem, ez nem tarthat így tovább, elég volt az álmatlanul könnyek között átvirasztott éjszakákból. Ezen segíteni kell, ilyen életet folytatni nem, inkább a halál! Ember küzdj és bizva bizzál! — mond az Úr az első embernek. Én küzdeni fogok, nem riadok vissza semmitől, elvesztett boldogságomat vissza kell nyernem. Akarom!

A különben gyenge, engedékeny asszonyka szinte maga is megijedt, midőn ez utolsó szót oly erélyesen, röteljes hangon kimondotta. Hanem aztán tetszett önmagának e harcias poseban és sokszor ismételte e szót „akarom!“. Még nem volt tisztában vele, hogy mit fog tenni, tulajdonképpen hogyan fog akarni és mit fog akarni; de az tisztán állt előtte, hogy jelenlegi élete, illetve életmódját meg kell változtatnia! Nagyon is házias vagyok — mondta —

nagyon is komoly arra, hogy részt tudjak venni abban a sok unalmas, üres, léha mulatságban, miket az én társaságom rendez, ábrándos, melancholikusnak, no meg kissé falusiasnak is mondanak ezért, eddig nem bántam, de most másképp lesz! Azután meg kissé nagyon is szeretem az uramat, ez aztán a legfőbb baj — mint Lencsi néni mondja. No hát majd nem leszek olyan házias, sem olyan komoly és lesznek nagyvilági dáma s nem fogom olyan nagyon szeretni az uramat! Azaz, hogy szeretni fogom, hanem ő nem fogja azt tudni. Nehéz lesz mindezt megtartani, de akarom.

És életmódjának ez eltökélt gyökeres megváltoztatását azonnal meg is kezdte. A portörölt ledobta, egy könyvet vett a kezébe, csengetett a szobalányt s aztán a legközelebbi karosszékre vetette magát.

— Parancsol? — szól a belépő szobalány.

— Rakja fel e holmikát helyeikre, felelt, a könyvből fel sem tekintve.

A szobalány csodálkozó tekintetét vetett reá, nem volt szokva hozzá, hogy urnöje az a pedánságáról híres asszony ezt a dolgot reá bizza, főleg ha neki más dolga nincs, mert hisz az olvasás csak nem dolog.

— Nos mit néz olyan csodálkozva reám, vagy nem is hiszi, hogy rábízom ezt a dolgot? mért ne, ügyes leány maga, ezután minden nap el fogja végezni ezt is.

— Oh Nagysága kérem, nagyon szívesen, eddig is elvégeztem volna én, az időmből kitélik. De vajjon ki jár az ebédlőbe?

— Menjen csak, nézze meg.

— A Borceza az — szól a lány visszajöve — a nagyságát keresi.

— No, mi újság Borceza — kiált be Olga a termetes szakácsnénak.

— Tessék kiadni az ebédet, fél tízre jár már az idő, majd nem készülök el délre — mond a hivatásától áthatott konyha hölgy.

— Még csak fél tíz! Oh akkor ráértünk! — felel az urnő fel sem emelve szeméit olvasmányából.

— Hogy az I-tenért, ráértünk? Hát azt hiszi Nagysága, hogy én villámmal dolgozok. Hisz meg kell annak az ételnek főni is!

— Ma egy óra után ebédelünk.

— Jó van, én nem bánom, — dűnyögé kifelé indulva.

— Engedj meg kedvesem, de ez nem elegáns — mond a férj szemrehányó hangon éppen belépő nejének köszönését sem várva be — 12 óra óta itt várom az ebédet s már 2 óra, holott 3-kor gyűléssén kell lennem, arról nem is szólva, hogy az éhségtől a gyomorom szinte megfájult.

— Sajnálom — felel látszólag egykedvűen az asszonyka lassan huzva le finom bőrkesztyűjét, majd a tükrökhöz lép, leoldja fátyolát, szépen összehajtogatja, leveszi kalapját, haját rendbe szedi, s loppal egy pillantást dühösen fels alá járkáló férjére, s elégedetten mosolyog.

— Mit sajnálsz? — szólal meg ismét a férfi mérgesen — s még csak egy szó magya-

kantilis politika nemzetpusztító útján haladva, mulhatatlanul tönkre kell mennie hazánknak? Hogy irányt nem változtatnak addig, még nem késő!

Dehogy nem veszik észre, dehogy nem látják a veszélyt! de úgy látszik átok nehezedik reánk: meg van írva a sors könyvében, hogy az egykor világverő magyart, a nyomorult aranyborjú fogja agyonrugni!... A mi agrár-szocializmusunk veszélyes nyavalyáját első sorban is az aranyborjú sugarai okozták.

Hogy végképpen el ne pusztuljunk, mindenekelőtt az aranyborjút kellene ártalmatlanná tennünk; ezt pedig aképpen érhetnők el, ha első sorban a börzékre alkalmaznánk a híres »delendam Carthagine«-et! És nem a holmi »börzeadó«-féle hitvány foltogatásokat.

K-y.

Károlyi-féle szövetkezetek.

A hazai szövetkezetek központi hitelintézetének kötelekébe tartozó hitelszövetkezetek 1897. évi zárszámadását kaptuk. Nem valami nagy számadatokkal van dolgunk, különösen ha tekintetbe vesszük azt, hogy mintegy 379 pénzügyi üzleti eredményét foglalja magában a zárszámadás. Kis apró intézetek ezek 49—800 taggal, 100—200 üzletrésszel és egy pár ezer forinttal.

Fényes üzleti eredményről sem szólhatunk itt, mert hisz a szövetkezetek nem nyereségre dolgoznak, hanem szerény anyagi és gazdag erkölcsi haladásra. Az öntevékenység, takarékosság érzetének fölkelése itt a cél és nem a busás osztalék. Lényeges adatokat és utbaigazítást szolgáltat azonkívül e zárszámadás a most tárgyalás alatt levő szövetkezeti törvényre vonatkozólag s azért nem lesz érdektelen egyet-mást közölnünk belőle.

A központhoz tartozó összesen 379 szövetkezet működik most Magyarországon. Legtöbb van Pestmegyében és szembetűnő, hogy olyan megyékben vannak leginkább elterjedve, ahol humánus nagybirtokosaink laknak, mint Heves,

rázatot sem kapok e példátlan, hogy is mondjam viselkedésért, ő meg elmegy s megparancsolja a szakácsnéjának, hogy a világért ne merjen adni valami ennivalót a háziurnak, különben Isten tudja mi történik. Nem rossz!! Az ember a saját cselédjének sem parancsolhat, mert a Nagysága megtiltotta másnak kivüle szót fogadni.

— No no, csak nem kell mindjárt olyan tragikusan venni mindent — mond az asszonyka az asztal fölött levő csemettyű gombját megnyomva — másnál is megtörtént az már, hogy egy órával később ebédelt a szokottnál. Vannak kivételes körülmények, amik eltérítik az embert rendes szokásától.

— Miféle körülményekről beszélsz? A kötelesség azt hiszem az első, a legelső körülmény.

— Erről majd később szólunk, hanem igazán sajnálom, hogy annyira megéhezett, de már csemettem a szakácsnénak azonnal tálalva lesz. Arra az állítólagos parancsra vonatkozólag engedje kedvesem megjegyznem, miszerint az csak az ebéd elkészítésének idejére vonatkozott. A szakácsné magácskának nem adhatott semmit, mivel az ebéd mostanra volt rendelve, a harapni való pedig az én távollétem alatt el van zárva.

— Minderre éppenséggel nem voltam kíváncsi, én azt a különös körülményt akarom ismerni!

— Egy kissé több türelmet kérek édesem arra a kötelességtől való megfélemlítést illető megjegyzésére akarok még reflektálni. Azt hiszem e tekintetben nekem több okom volna a panasza.

Udvarhely, Maros-Torda, Komárom, Csanád és Somogy megyékben, míg Biharmegyét hiába keressük benn. Az összes szövetkezetek tagjainak száma 86,509; 163513 drb üzletrésszel 4441620 frt értékben. Összes aktív vagyon 1205,668 frt 14 kr, melyből a szövetkezet nyújtott tagjainak 58%, váltókölesont, 36% kötvény kölesont. Az aktívának csak mintegy 20 4%-át teszik a befizetett üzletrészek, 19-23 %-át a takarékos betétek, míg a központ által nyújtott hitel több mint 50 %-át teszi az aktívának, a központ által nyújtott segély u. i. 6354,163 frt 88 kr, ez pedig igen tekintélyes összeg egy oly központtól, melyben nem ülnek a kormány által kinevezett elnök, alelnökök osztályvezetők stb. Nyeresemény 203,889 frt 84 kr.

Ezen nyereséghez számíthatjuk most már a sok apránként megtakarított fillérek tőkéjét, melyek különben veszendőbe mentek volna, a minden nagyobb fáradság, időöltés nélkül és alacsony kamatláb mellett nyújtott kölcsönök hasznát, meg mindazon erkölcsi hasznot, melyet a rideg bürokrata nem vesz ugyan számításba, de közgazdaságilag mégis fontos körülmény, hogy az alsó néposztály takarékos, számító, élelmes-e vagy nem?

Tudvalevőleg ezen szövetkezetek tagjai között vannak gyermekek is, még pedig igen nagy számmal — — — a jelen javaslat 8. §-a pedig kizárja teljesen a gyermek tagokat a szövetkezet kebeléből és ezzel mintegy gátat vet a Károlyi-féle szövetkezeteknek, hogy beléolvadjanak. Ez egyik nagy hibája a szövetkezeti javaslatnak, mely okvetlenül módosítást igényel.

Választói cenzus.

Molnár János országgyűlési képviselő interpellációt intézett a belügyminiszterhez a választók összeírásánál felmerülő visszaélések ügyében. Ezen interpellációra válaszul azt adta Perczel belügyminiszter, hogy f. év április havában rendeletet bocsátott ki az összes összeíró bizottságokhoz, melyben utasítja őket, hogy az 1836. V. t.-cikk szerint urbéri értelemben vett egy negyed teleknek tényleg tartozókat és ennek

legkisebb adóját véve alapul, állapítsák meg az adókulcsot és e szerint a választási cenzust.

Az 1874. évi XXXIII. t.-cikk 4. §-a azt mondja: »Választói joggal bírnak azok, akik nagy és kis községekben urbéri értelemben vett negyedteleket, vagy ehhez hasonló birtokot kizárólagos tulajdonul bírnak«. A legelső kérdés tehát az, hogy mekkora az urbéri értelemben vett negyed telek?

A fent citált 1836. V. t.-cikk felsorolja, hogy mekkora hány osztály van. E szerint Bihar megyében:

Negy osztályrend.

	Holdak szántóföldben
1-ső)	26
2-ik)	28
3-ik)	30
4-ik)	32

A rétekre nézve.

	Holdak kaszáló rétbén
Ahol mindig kaszálják a sarjút	8
» ritkán »	10
» sohasem »	12

Az esetleges reklamációknál ez lehet az irányadó.

Vallás és üzérkedés.

Szász Domokos püspök csak nem tud felhagyni kedvencz ideájával: az üzérkedéssel, mely az egyházmege igazgatása mellett igen kedvencz foglalkozása s ezt azzal igen kompatibilisnek találja.

Ime egy kedvencz terv: egyházkerületi hitelbank. Nagyszerű! Kár, hogy a vajda-hunyadi egyházmege nem találja annak, sőt — amint az alább közgyűlési határozat tanúsítja, egészen ellenkező álláspontot foglal el:

A közgyűlés Dósa Dénes indítványára dr. Bartók György és Szóts Sándor pártoló felszólalásai után — mellözve László Zsigmond ellenkező indítványát — 12 szavazattal 1 ellenében határozatilag kimondotta, hogy a tervezett egyházkerületi hitelbank felállítását anyaszentegyházuk magasztos valláserkölcsei hivatásával összeférhetőknek nem tartja; ezenkívül gyakorlati keresztülvitelét nehéznék s egyházkerületükre nézve veszedelmesnek, az egyes gyülekezetekre és kollégiumokra nézve pedig jogilag sérelmesnek és anyagilag károsnak itéli. Miért is feliratot intéz a mélt. Igazgató Ta-

— Nem tudom, hogy mikor vétettem a kötelességem ellen? Halljuk azokat az eseteket, kíváncsi vagyok!

— Hagyjuk ezt kérem, menjünk ebédelni, már tálalva van.

— Tessék is menni — szól a belépő szobaleány — mert a leves elhűl.

Az asztalhoz ültek a házastársak, de egyik sem evett szokott étvágygyal, szerettek volna beszélni, de egyik sem tudta a beszéd fonalát megindítani. Pedig mennyire terhükre volt a hallgatás. A szobaleány törte meg a csendet, ki jelenteni jött, hogy a nagyságának csomagot hoztak, hova kell azt vinni.

— A hálószobába — felel Olga — majd meg mikor a szobaleány kiment, férjéhez fordulva folytatá: Igaz ma délelőtt akadt a kezembe a ma estére szóló bál meghívó, egész megfélekedtem a bárról t. i. hogy ma lesz, pedig el akarok menni. No és már most ismeri azt a körülményt, amiért azt a maga szerint főbenjáró bünt elkövettem, hogy egy órával később adtam be az ebédet A bál ruhám kellet rendbe hozni és apróságokat vásárolnom.

— Abba a bálba nem fogsz elmenni — szólta a férj eddig visszatartott dühének most szabad folyást engedve.

— Nem? Dehogy nem! Együtt fogunk menni kedvesem.

— De nem fogunk, azaz, hogy nem fogsz!

— És ki tiltaná meg azt nekem? kérdé még mindig nyugodtan mosolyogva az asszony.

— Én! A ki urad vagyok és a háznak feje.

— Azt maga nem fogja tenni, s ha igen, hiába való lenne, mert én a tilalom dacára

is elmegyek — mond ellentmondást nem tűrő határozottsággal.

Abban az engedékeny, szelid asszonyban nem is képzelt annyi szilárdságot, az fölöttébb meglepte, dühé lecsillapult s gunyos hangon felelé:

— Ha nélkülem akarsz elmenni, ám tessék, én nem ellenzem.

— S mit gondolsz, nem találod valakit, aki elkísér?

— Sőt akárhányat, van itt elég tejfölös száju krakéler, aki boldog lesz, ha ilyen szép asszonyért néhány kardvágást elszenvedhet.

Olga meg volt elégedve, nem is tételezett föl magában annyi kitaratást, annyi erélyt, a mennyit férjével szemben tanúsított. Lencsi néni mindezt hogy megjósolta, mégis okos asszony az, bár eddig is hallgattam volna a tanácsára, nem jutottam volna ennyire — gondolá. — Es mégis félek, ki tudja mi lesz. botrány, juj, attól pedig irtózom! Különb — fűzé tovább gondolatait — legyen aminek lenni kell, nem bánom, ennek az életnek végét vettek, különben megőrülök. És most munkára. Lencsi nénihez megyek, vele felkeresem Gyulát ő fog a bálba kísélni, Imre meg lesz lepve, ha valami tejfölös száju krakéler helyett az ő nagyra becsült barátját fogja látni mint lovagomat.

— — — — —
— És csakugyan ott volt Olga a bálban, férje barátja kíséretében. Mikor beléptek a fényesen kivilágított táncterembe, a csodálat moraja zúgott végig a jelenlevőkön Olga megdöbbsent, azt hitte, megbotránkoznak viselkedésén, sőtét pir

nácshoz, hogy ezen szerencsétlen terv megvalósításától idejében álljon el s az ügyet a napirendről egyszer s mindenkorra vegye le.

A felirat indoklásában különösen hangsúlyozva van a *Krisztus anyaszentegyházának isteni rendeltetése, mely az üzérkedést végképpen kizárja*, továbbá, hogy a tervezett hitelbank, ha nyereséggel fogna is működni, az egyházkerület szerveinek, vezéreinek és intéző hatóságainak figyelmét, gondját és érdeklődését a valláserkölcsi feladatok teljesítésétől állandóan és egészen az anyagiakra terelné; ha pedig — a mint az előre is megjósolható — veszteséggel járna: akkor ennek a hitelbanknak megvalósításáért a gyülekezetek és a kollegiumok központilag kezelt tőkevagyonára esnék áldozatul.

Pedig — — pedig! milyen előkelő és nagy pénzügyi kapacitásokkal áll Szász Domokos ur összekötésében. Ime egy liszta, a Fonciere biztosító társaság magyarországi fiókjának, melynek Szász Domokos ur elnöke, — matadorai.

Vezérigazgató: Schön Vilmos. Igazgatók és egyebek; Reich Mór, Schön Leo, Tauszig Hugó, Lederer Sándor, Strasser Alfréd, Bérczi Mór, Engel Miksa, Guttentag Gusztáv, Haas Jakab, Hoffmann Sámuel, Reich Lajos, Klein Ignác, Deutsch S., Feldmann L., Fleischer S. és még vagy tiz hasonló nevű jeles üzletember. Egy szóval teljes Haas és Deutsch.

ORSZAGGYÜLES

A képviselőház ülése.

Budapest, május 13.

Elnök: Berzeviczy Albert.

Napirenden van:

a szövetkezeti javaslat.

Mezei Mór: Az összes felszólalók szükségesnek találták a javaslatot több-kevesebb módosítással. Szólok is csak helyeselteti.

Kossuth beszédével foglalkozva megjegyzi, hogy ő (Kossuth) nagyon is sötéten festi a kis egzisztenciák helyzetét. Elismeri, hogy azok helyzete kedvezőtlen, de ép ezen javaslattal kíván a kormány a bajon segíteni. Apponyi beszédére tér ezután át. Apponyi kifogásolja a javaslatban azt, hogy a kormánynak nagy befolyást biztosít.

Apponyi kifogása nem megokolt. Éppen az állam befolyása az, mely a szövetkezetek iránt bizalmat lesz képes kelteni.

borította el arcát s rppant izgatottságában erősen szorongatta kísérlője karját.

— Mi történt? — kérdé meglepetten a férfi, hölgye felhevült arcába tekintve.

— Semmi — felelt emez — csak kissé megzavart az a moraj, melylyel az emberek megbotránkozásuknak adtak kifejezést, de már nem törődöm vele — folytatá kis szünet mulva fejét daczosan felvetve — mit nekem a tömeg ítélete, mikor életem boldogságáról van szó.

— Ön csalódik asszonyom ha azt hiszi, hogy ez a megbotránkozás moraja volt! A közönség bámulatának, csodálatának adott kifejezést, hisz! Ön oly szép ma este, oly igéző...

— Ugyan hagyjon fel a bókjaival, különben itt hagyom!

— Ön igazán hálátlan! Még ennyit sem enged meg nekem, pedig megérdemelném, mert hát Imre ur ugy is megfizetteti annak a pár kellemes pillanatnak az árát!

— Igaza van, no bókoljon, ha már olyan nagy gyönyörűséget okozok ez engedélylyel.

Eközben körüljárták a termet, üdvözölték az ismerősöket, kiknek mindegyike virágos frázisokban adott kifejezést a nő szépsége fölötti elragadtatásának.

— Tudja, — mondá halkan csárdás közben Olga — ugy félttem, hogy mindenki Imrét fogja kérdezni, de szerencsére senkinek sem jutott még eszébe. Mit mondanék?

— Kegyeztől nem fojják azt kérdezni, hisz itt van Lencsi néni, majd elejét veszi ő minden erre vonatkozó kérdésnek.

— Istenem, csak aztán Lencsi néni csupa jóindulatból el ne beszélne mindenkinek. Nem szeretnék közbeszéd tárgya lenni.

Szólok éppen az állami befolyást találja alkalmasnak a szövetkezetek felvirágoztatására.

Mezei kifogásai.

A központ megalkotásánál a legnevezetesebb pont, hogy a pénzügyi szükségletek beszerzése céljából kötvényeket bocsát ki. A kötvények árfolyamának esése esetére a veszteséget arányosan fel osztani az illető időre, a mely időn belül a kötvények beváltatnak. Az alapszabályok keretébe vétessék fel ennek elintézése.

Bartha Ödön határozati javaslatával foglalkozik ezután.

Szólok nem lehet oly indulens a javaslattal szemben, mint a miniszter, ki kifogást nem emelt azon követelés ellen, hogy a postatakarékpénztár eszkomptálással foglalkozzék.

Ettől ments Isten!

Helyteleníti azután azt is, hogy az állam protekciója útján hitel a jegybankra átutalható legyen. Ez veszélyes dolog volna, melynek következményei beláthatatlanok. Leghelyesebbnek tartja tehát, hogy a központi szövetkezetnek megadassék a legszélesebb üzletkör. Helyes a javaslat azon intézkedése, hogy szövetkezet csak hatóság vagy testület kezdeményezésére alakulhat, mert azon körülmény, hogy valamely szövetkezet hatóság vagy egyesület ellenőrzése és kezelése alatt áll, nagyban fogja fokozni a szövetkezet iránti bizalmat.

Nem találja okvetlen szükségesnek a korlátlan felelősséget, mert korlátolt felelősséggel jó vezetés mellett meg fog felelni hivatásának a szövetkezet, ellenben korlátlan felelősség mellett, rossz vezetés alatt elpusztulhat az, e felelősség — szólok szerint — nem kielégítő.

A 23. §-t feleslegesnek találja mint olyant, mely a szövetkezetek működését akadályozni fogja.

Polonyi: Miért fogadja el a javaslatot?

Mezei Mór: Azt majd később megmondom. Szálló igévé lett, hogy ezen javaslat *nem tesz a kereskedő és iparosoknak*. Ez nem áll és nem is állhat, mert mindaz, a mi a kis egzisztenciák fogyasztási képességét emeli, előnyére van a kereskedőnek. Már pedig ezen javaslat emeli azt. A javaslatot általánosságban elfogadja, azonban a részletes vita alkalmával némi módosításokat fog benyújtani.

A szövetkezet pártkassza lett.

Blaskovics Ferencz szerint a szövetkezeti eszme felvetése nagyon hazafias cselekedet. Sok hiba történt eddig a szövetkezeti téren. A szövetkezetek sok visszaélést követtek el egy-

— Oh attól ne féljen kegyed, mester ő abban! Különben, — folytatá mosolyogva, — egy örvendetes hirt kell tudomására hoznom.

— És az?

Hogy Imre éppen most érkezett!

— Igazán? Honnan tudja?

— A tükörfől látom, de azért ne ijedjen ugy meg. Nem fog bennünket keresztül löni, sem pedig...

— Tudom, tudom, de azért mégis igen izgatott vagyok, üljünk le kérem szépen.

— Dehogy is! Majd ha vége a táncznak.

Imre ur csak hadd keressen meg bennünket. Az asszonyka csak most látta, micsoda nagy nehéz munkába fogott és szinte megkönnyebülten sóhajtott fel, midőn a táncz végétével helyére ment s Lencsi néni sokak jelenlétében azzal fogadta, ugyan nézd milyen kedves ember az urad, ugy intézte az ügyeit, hogy csak holnap kell elutaznia.

Olgának ez est valóságos diadalünnepe volt. Imrét heves szemrehányásokkal támadta meg az ifjuság, a miért oly soká elzárta a szemeik elől az asszonyok gyöngyét.

A férfi ámult, bámult, ez hát az ő kis szürke hamupipőkéje, kit ő ugy elhanyagolt, kit ő a horgolása, portörölője nélkül nem is tudott képzelni, s kit most a fiatalság valósággal ünnepel! Ő nem tánczolt egész este, gyönyörködött a felesége diadalában. 3 óraker aztán ugy szólván erőszakkal vitte haza s most már nem volt büszke neje hódításaira, féltékenykedni kezdett.

Alig várta, hogy Lencsi néni hazaszállítsák s egyedül lehessen Olgájával, hisz annyi a mondani valója.

részt, másrészt pedig nem maradtak meg a magasztos eszme szolgálatában, hanem közönséges nyereszkedésre dolgozó pénzintézetekké lettek.

Foglalkozik azután avval a kérdéssel, hogy mennyire lesz képes jelen javaslat az öntevékenységet felébreszteni és a szorgalmat növelni.

Kívánja, hogy azon szövetkezetek, melyek mostanáig is közmegelegedésre áldásosan működtek, meghagyassanak függetlenségükben, de azért részesítsék őket államsegélyben áldásos működésük jutalmaképp. Ezen jutalom még nagyobb tevékenységre, szélesebb körű működésre fogja buzdítani.

A míg a javaslat a most ébredező öntevékenységet megszüsbasztja, másrészt jogos aggodalmat kelt, hogy az abban megalkotott szervezet nem egyéb egy nagy *pártkassza* létesítésénél.

Hiszen a központ *teljesen a kormány kezében lesz* és a központ nem a vidéki szövetkezetek feletti felügyeletet tartotta fenn magának, hanem a kölcsönök megszavazását. Azonkívül minden nevezetesebb hivatalnok kinevezését is magának vindicálja a kormány.

Ha a kormány ezzel megelégedne és a szövetkezetekre csak ezen határig gyakorolna befolyást, még hagyján volna, de a kormány minden tekintetben a legmesszebbre menő befolyást biztosítja magának a javaslattal.

A javaslat *nem nyújt elég biztonságot a családok és szédelgők ellenében*.

Tessék az igazságügyi miniszternek a büntetőtörvénykönyv szakaszait módosítani akkép, hogy a család, szédelgés hivatalból üldözendő cselekmény. Az a hatóság, mely oly éber figyelemmel van arra, nehogy néhány deka dohány csempésztesék, legalább ezen éberségének századrészével ügyeljen arra, hogy a szegények fillereit *léha szédelgők könnyelmű módon el ne lojják*. A büntető-codex módosítása és nem a javaslat 2. §-a van tehát hivatva a szegények érdekeit megóvni.

A javaslatot azon reményben, hogy a kormány méltányos módosításoknak helyt fog engedni, elfogadja általánosságban (Helyeslés a nemzeti párton).

Öt perc szünet.

Szünet után **Darányi** miniszter beszél. Védte a javaslatot és helytelennek mondja azt, hogy az ellenzék erőszakkal pártérdeket keres a javaslatban.

— Tudod, édesem, — mondá Imre lesegítve a belépőt neje válláról, — nem nekünk való már az ilyen dorbézolás. Öregek vagyunk hozzá.

— Hogy maga öreg azt elhiszem, de én soha fiatalabbnak nem éreztem magam mint ma — válaszolt a nő.

— Nem ugy értem lelkem, hanem engem nagyon, nagyon kimerit egy ilyen bál, aztán meg untat is.

— Hogy untatja azt sajnálom, de hogy kimeríti azt nem értem. Tudtommal nem erőltette meg magát egy csöppet sem.

— Hisz ép' ez a téllenség fárasztó.

— Ki kárhoztatta reá?

A férfit dübe hozták neje cinikus feleletei.

— Nem fogsz többé menni, s azzal vége — mondá emeltebb hangon.

— Nem-e? Ma is megtiltotta, s én mégis elmentem!

Imre gyors lépésekkel mérte végig a szobát, arcán látszott a küzdelem, pár perc mulva megállt neje előtt s gyönyörködve pihentette szemeit formás alakján, majd így szólt:

— De én nem töröm, hogy annyi avatlatlan tekintet illette e szép vállakat. Érti? Nem okarom!

Győztem! ujjongott Olga magában, s egész valója boldogságot lehel.

— Egy feltétel alatt, — mondá.

— S az?

— Ha lemondasz eddigi életmódoodról?

— Érted mindre képes vagyok, — felelt, keblére szorítva nejét, s ajkuk hosszú édes csókban forrt.

TÁJÉKOZTATÓ.

Május 14. Vivó-verseny a Zöldfában.
Május 15. Az iparos ifjak egyesületének rendkívüli közgyűlése d. u. 3 órákor.
Május 15. A Bihar megyei orvos-gyógyszerési és természettudományi egyesület ülése a jogakadémia d. u. 5 órákor.
Május 18. Liptay István sajtópöre.
Május 21. Joghallgatók majálisa a Püspök-fürdőben.
Május 25. Nyíray Elek sajtópöre.
Május 29. A gyorsíró-kör Stolcse-ünnepélye.
Junius 14. Bihar megye központi választmányának ülése d. e. 11 órákor.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Az egyetem ünnepe.

— Saját tudósítónktól. —

Ujjáalakításnak 118. évfordulóját ünnepelte meg hagyományos szokás szerint ma délelőtt a királyi magyar tudomány-egyetem. Az ünnepies közülés 11 órákor kezdődött az újjáépítés dísztermében, a hol az egyetemi hallgatóságon kívül nagy közönség gyűlt egybe. Az elnöki emelvényen *Herczeg Mihály* rektor, *Kisfaludy A. Béla* hittudományi, *Zsögöd Benő* jogtudományi, *Fröhlich Izidor* bölcsészeti és *Ajtay Sándor* orvoskari dékán foglaltak helyet; valamenyien díszmagyarban. Az emelvényen szemben ült *Wlassics Gyula* kultuszminiszter, balra az egyetemi tanárok csoportja.

A közülést *Herczeg Mihály* rektor nyitotta meg.

A rektort beszéde elhangoztával hosszan és lelkesen éljeneztek.

A tavaly kitűzött pályázatok jutalmazására került ezután a sor. Díjakat nyertek a következők:

I. *Cheony József* (a Pasquich-alapból 80 frt), *Peszki Ferencz* nagyvárad papnövendék (a Pasquich-Fogarassy-alapból 80 frt), *Kmetykó Károly* (a Fogarassy-alapból 40 frt), *Kasztell Aladár* (a Fogarassy-alapból 40 frt), *Surányi Leó* (a Szabó-alapból 30 frt), *Peszki Ferencz* (második jutalomdíj) (a Schopper-alapból 40 frt), *Szendelbach János* (6 drb. arany) és *Sulyok Kálmán* (a Bitá-alapból 50 frt), hittudományi kari hallgatók.

II. *Ferenczy Árpád* (a Pasquich-alapból 140 frt), *Meisels Hugó* (a Pasquich-alapból 70 frt), *Kovács Lipót* (a Senger-alapból 260 frt), *Horváth Lipót*, a Nemzet munkatársa (a Pauler-alapból 100 frt), *Veszely János* (a Senger-alapból 260 frt), *Sulyok Kálmán*, *Tomcsányi Mór*, *Friedmann Mór*, *Törköly József* (100—100 frt Vári díjat), *Ujlaki Géza* (a Kautz-alapból 80 frt), a jogi fakultás hallgatói.

III. *Navratil Dezső* (a Margó-alapból 100 frt), ifj. *Genersich Aurél* (a Margó-alapból 100 frt), *Entz Béla* (a Pasquich-alapból 70 frt), *Koch Béla* (az Arányi-alapból 60 frt), *Hauer Ferencz* (a Pasquich-alapból 70 frt), *Schwitzer Hugó*, (a Pasquich-alapból 70 frt), *Pólya Jenő* Sándor (a Senger-alapból 260 frt), *Bolemann Béla* (az Arányi-alapból 40 frt), *Entz Béla* (az Arányi-alapból 20 frt) és *Guszmán József* (az Arányi-alapból 20 frt), az orvos kar hallgatói.

IV. Bölcsészeti kar: A Schwartner-alap 360 frtját megosztották *Vértesy Jenő* és *Domanovszky Sándor* között. A Pasquich-alapból 70—70 frtot kaptak *Mészáros János*, *Kubacska András*, *Gombócs Zoltán*, *Kármán Ferencz*, *Dobsa László*, *Csürös Ferencz* és *Hirschmann Ferencz*. A főváros alapjából 50—50 frt jutalomban részesültek: *Kaufmann Lajos*, *Gydeon Alajos*, *Géber Antal*, *Hercz Árpád* és *Mráz Gusztáv*.

A pályamunkák rövid bírálatát *Zsögöd*

Benő dr. jogi- és államtudománykari dékán ismertette, míg a pályadíjakat maga a rektor nyújtotta át a nyerteseknek.

A kiosztás végeztével a rektor néhány szóval berekesztette az ünnepies ülést, mire az egyetem előjárói lelkes éljenzések között vonultak ki a teremből.

*

Az ünnepies ülést megelőzőleg mise volt az egyetemi templomban. A misét *Klinger István* egyetemi tanár mondotta.

UJDONSÁGOK.

* **Bonifác napja.** Ma üli a kath. egyház szent *Bonifác* z vértanu emlékeztetését, kinek teteme a nagyvárad *Szent László* templomban egyik mellék-oltárban van elhelyezve. A martyr halál által kimult szentnek csontjait gr. *Forgách Pál* nagyváradnak 1737—1747-ig volt püspöke hozta magával Rómából a *Szent-Callixtus* féle katakombából a múlt század közepe táján Nagyváradra s a jelenlegi újjáépítés plébánia templomban helyezte el a szentnek tiszteletére készült egyik mellékoltárban. Szent Bonifác napján az ereklyét közszemlére teszi a hívőknek s oltáránál ma 9 órákor nagy mise lesz. *Bonifác* z egy dus gazdag római urnó jószágkormányzója volt, aki mint ilyen a környék szegényeinek martirjainak ereklyéit óhajtván megszerezni, Bonifácot bizta meg, hogy számára ilyeneket vegyen. Bonifác erre *Kisáziába* ment és ott midőn *Szimliczius* kormányzó kegyetlenkedéseit látta, maga is megkívánta a vértanui halált és keresztény hitért feljelentette magát. A kormányzó erre először vasszöveget veretett körmei alá, azután forró ólmot öntetett szájába, de midőn még erre sem halt meg, forró kátrányba dobatta, Bonifác azonban innen is kikerült és ekkor *Tarsusban* 307-ben fejét vették.

* **Májusi ájtatosság.** Hétfőn, junius hó 16-án este fél 7 órákor a *Mária* ájtatosság alatt a várad-olaszi plébánia templomban *Tucsek Ferencz* urnó egy remek énekszámot fog előadni, *Szunyogh Lóránd* urnó hegedű- és *Szmasenka Ernő* ur gordonka kísérete mellett.

* **A járvány-kórház sorsa.** A járvány-kórház elhelyezésének kérdése mind sürgősebbé válik. Október elsejen azon vesszük észre, hogy a régit be kell zárni, új kórház pedig nincs. Még van egy utolsó kísérlet, a mely ha sikerülne a legjobban lenne megoldva a kérdés. *Busch Dávid* főmérnök legutóbbi budapesti tartózkodása alkalmával felkereste *Bernolák Károly* honvéd főtörzsorvost s az iránt kérte, hogy kellő intézkedések mellett nem maradhatna-e a mostani helyén a járvány-kórház? A főtörzsorvos ez alkalommal nem nyilatkozott, hanem megígérte, hogy a helyszínén fogja véleményét megmondani. Dr. *Bernolák Károly* hétfőn május 16-án érkezik Nagyváradra, a hadapródiskola megvizsgálása végett s ez alkalommal nyilatkozik a járvány-kórház sorsáról.

* **Adomány a gyermekkorházra.** *Dima ndy Miklós* törvényhatósági tag, belényesi hittanár, 14 frtot gyűjtött a Nagyváradon felállítandó gyermekkorház javára s az összeget beküldte dr. *Bulyovszky József* polgármesterhez.

* **Szük a városháza.** Nagyvárad városánál a hivatali helyiségek állandó forgatásnak vannak kitéve; majd ezt, majd azt az ügyosztályt kell áthelyezni, kitelepíteni, hogy valamiképen elférjenek. Most az ügyészi hivatalt kell rendezni. Eddig ugyanis a főügyésznek volt egy szobája, az alügyész pedig otthon, a lakásán

dolgozott; hivatalos helyisége nem volt. A főispán most új rendet akar, s rendes irattározást. Ez szükségessé teszi, hogy megfelelő helyiséget kapjon a városi hivatal, ahol az alügyésznek legyen rendes hivatalos szobája. De hol lesz ez, mikor idestova a nagy levéltár is kiszorul az ócska városházából.

* **A párisi kiállítási bizottság új tagja.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter az 1900-dik évi párisi nemzetközi kiállítási és magyar történelmi kiállításának rendezésére szervezett történelmi bizottságának tagjává herczeg *Fálffy Miklóst* kinevezte.

* **Miniszteri rendelet az idegen munkások ellen.** A kormány most kapkod fűhöz, fához, hogy a mezei munkások között nagyon is elterjedt szocializmust elnyomja. Alig hiszszük, hogy ezekkel eléri a kívánt sikert, azonban tagadhatatlanul nem egy olyan intézkedése van a kormánynak, amely látszólag sikert ígér. Tegnap ismét érkezett le Bihar megye törvényhatóságához egy körrendelete a belügyminiszternek, a mely hivatva van az idegen dologkerülő, bujtogató elemeket visszazsorítani legalább arra a területre, a hol a pátriájuk van. A körrendeletben kifejti *Percezel* miniszter, hogy a mezei munkások között mennyire mutatkozik a szocialista izgatások hatása s a munkások nem akarnak szerződni a nyári munkára s ezáltal a jövő télen a legnagyobb nyomorban lesznek. Fel kell a munkásokat világosítani, hogy nyári munkáról gondoskodjanak. A körrendelet még kiterjeszkedik arra, hogy idegen munkások nem keresnek munkát, sőt bujtogadják a népet. Felhívja a hatóságot, hogy azokat az idegeneket, a kik nem gondoskodnak munkáról, más megélhetési módot nem képesek kimutatni s előreláthatólag közsegélyre szorulnak, vegyék számba s utasítsák illetékeségi helyükre.

* **Uj ügyvédi iroda.** Dr. *Wawrek Kálmán*, ki nemrég tette le kiváló sikerrel az ügyvédi vizgát, Fő-utczán, a *Bartsch*-féle házban ügyvédi irodát nyitott. Az ügyes-bajos dolgok intézőinek száma tehát ismét szaporodott egy képzett, fiatal erővel.

* **Gondatlanság áldozata.** Tegnap reggel úgy 9 óra tájban távirat érkezett a kir. ügyészséghez, a mely úgy szólt, hogy *Erdei Gábor* bihari földműves 4 hónapos *Iona* nevű gyermeke valószínűleg szülői gondatlanságból kifolyólag a bölcsőben megfulladt. A kir. ügyészség a hír vétele után nyomban intézkedett a helyszíni vizsgálat és a bonczolás foganatosítása iránt. Tegnap délután azután *Ember Géza* vizsgáló bíró és *Grósz Menyhért* dr. csakugyan ki is mentek Biharra és ott foganatosították a helyszíni vizsgálatot kapcsolatos bonczolást. A vizsgálat eredménye — mint értesülünk — abban kulminál, hogy csakugyan gondatlanság, de inkább mondható feledékenység, azaz a gyermeknek dunyhával való betakarása és felügyelet nélkül való egyedül hagyása volt sok részben oka annak, hogy a gyámoltalan kis teremtes megfulladt. Az ügyben a bűnügyi vizsgálat még folyamatban van. Befejezésekor majd részletesen visszatérünk reá.

* **Miniszteri biztos a kereskedelmi akadémiában.** A helybeli felső kereskedelmi tanintézetbe miniszteri biztosul a vallás- és közoktatásügyi miniszter *LeNGYEL Sándor* budapesti felső kereskedelmi iskolai igazgatót küldötte ki.

* **Egy anya rémtette.** Gyomai tudósítónk egy kétségbeesett anya rémtettéről ad hírt. A boldogtalannak nemrég meghalt a férje s fájdalomában az a rögeszméje támadt, hogy az urát meggyilkolták. Tegnap két kicsi leányát

karjára vette, a kuthoz szaladt velük s az ártatlan teremtéket beledobta a mély vízbe. Már éppen maga is bele akart ugrani, a mikor tizenegyesztendős leánya rákiáltott. Csak most eszmélt föl az anya, Lukács Eszter. De már késő volt, a gyermekeket nem lehetett megmenteni.

* **Elhunyt rendőr.** Tegnap délután egy régi derék rendőrt temettek el, aki hosszú évek során keresztül szolgálta a várost hűségesen s becsülettel. Ujfalu Lajosnak hívták, aki egész fiatal korában lépett a város szolgálatába. Temetése tegnap volt, amin testületileg voltak jelen az elhunyt összes társai.

* **Meghasadt a szíve.** A legjobb regényíró: az élet egy érdekes új darabban gazdagította a valósággal megtörtént drámák sorozatát. Vásáros-Dombó baranyamegyei népes községnek legszebb leánya volt Szélesi Maris. Erre nézve nem létezett nézeteltérés a fiatal emberek közt. És tényleg a leggazdagabb polgáregények bolondultak a teljesen szegény, nefelejt-szemű, szöghaju Maris után, ámde ő szívének őszinte érzelmével egy hozzá hasonlóan szegény legényt szeretett, Szélesi Ferkó fiatal bérest. A legény ámitotta a leányt, hogy elveszi, a szerelmes leány hitt is a csalfa beszédnek. A télen a legény elkerült Vásáros-Dombórról, azon ígéret hátrahagyásával, hogy Marist biztosan nőül fogja venni. A leány azóta boldog reménykedésben élt, hű maradt Ferkójához s az idei farsangban miatta több kérést visszautasított. Most pedig a napokban a szép leány édesanyjával együtt a legjobb kedvben fölment Dombóvárra a hetivásárra, egyet-mást bevásárolni. Ott aztán újságolták neki, hogy Szélesi Ferkó «éppen ma» esküszik örök hűséget Mágocson menyasszonyának. A szerencsétlen Maris e leverő hír hallatára összeesett s rövid kínlódás után meghalt. Konstatálták, hogy a derék leánynak igaz, becsületes szíve hasadt meg a fájdalomtól. Az egész falu népe sajnálja, könnyezi a jobb sorsa érdemes szomorú leány esetét.

* **Házasság.** Csobánecz Lajos előkelő nagyváradai polgár szeretetreméltó leányát Margitot f. hó 18-án vezeti oltárhoz Tóth Lajos fővárosi államrendőrségi VII. ker. kapitány, az újvárosi plebánia templomban.

* **Vesztett eb garázdálkodása.** Sajnálatos szerencsétlenségről értesíti lapunkat levelezőnk Uj-Palotáról. Csütörtökön az ó-palotai uradalom malmánál egy veszett eb garázdálkodott. Összemarta a malommester négy kis gyermekét s a malomban alkalmazott garados két kis gyermekét. A szerencsétlen hat gyermek mindenikén több véres sebet ejtett a megdühödt állat. Az eben erősen látszottak a veszettség tünetei. Agyonverték s felboncolására tegnap délután Bige György tb. főszolgabíró és Lintner Kálmán állatorvos kiutaztak a helyszínére. A kis ártatlan gyermekeket felszállítják Budapestre a Högyes-féle intézetbe.

EGYESÜLETEK.

Segély-egyleti gyűlés a jogakadémián. A jogakadémiai segély-egylet választmánya tegnap gyűlést tartott, amelynek egyedüli tárgya a második félévi segély-kiosztása volt. Összesen 19 kérvény érkezett be, amelyek közül három elvetettek, míg a többinek megszavazták a kért segélyeket. A bizottság 235 frtot osztott ki, ami bizony elég kevés. Különbösen az ifjúság most mindent elkövet, hogy az egylet alaptökéjét gyarapítsák, erre a célra rendezik a majális is.

Meghívás. A »biharmegyei orvos-gyógyászati és természettudományi egylet« folyó évi május hó 15-én, délután 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) rendes évi közgyűlést tart, melynek

tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. A választmány jelentése a pénz- és a könyvtár állapotáról. 4. Netaláni indítványok. 5. A tisztviselőkar s választmányi megalakítása. 6. Dr. Baróthy Ákos emlékbeszéde néhai dr. Rednik József felett. Kelt Nagyváradon, 1898. május hó 10-én. Dr. Berkovits Miklós, egyleti titkár.

A Réti Nép kör közgyűlése. A nagyváradai Réti Nép kör f. hó 15-én, azaz vasárnap 3 órakor tartja meg saját helyiségében rendes évi közgyűlést. Felhívotnak tehát a kör tisztelt tagjai, hogy ezen gyűlésen minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Tárgy: 1. Elnöki megnyitó. 2. Évi jelentések. 3. A megüresedett tisztviselői és választmányi tag helyek betöltése. 4. Esetleges indítványok. Kelt Nagyváradon, 1898. évi május havában. Az elnökség.

MULATSÁG.

A joghallgatók majalisa.

A joghallgatók még a múlt év végén egy segélyegyleti gyűlésen kimondották, hogy mindent el fognak követni, hogy az egylet alaptökéjét gyarapítsák.

Azóta a kitűzött célt mindig szem előtt tartották, rendeztek táncestélyeket, felolvasó estélyeket, amelyeknek a tiszta jövedelmét a segélyegylet alaptökéjéhez csatolták.

Ezzel azonban még nem szűnt meg a polgárság tevékenysége, mert elhatározták, hogy ugyancsak a segély egylet alaptökéjének a gyarapítására majálisot fognak rendezni.

Ami azután eddig csak tervezet és óhajtat volt, az tegnap megvalósult.

Nehezen ment, sok fáradság és utánjárásba került, amíg megalakíthatták a rendező bizottságot, végre is azonban tegnapig már mindent rendbehoztak, úgy, hogy tegnap meg lehetett tartani az alakuló gyűlést is, amelyen megalakították a rendező bizottságot s megbeszélték az összes teendőket.

Kimondották, hogy a majális e hó 21-én — szombaton — tartják meg a *Püspök-fürdőben*, de kimondották azt is, hogy tekintettel a segély egylet kis alaptökéjére, a majális *belepté-díjjal* rendezik, amit *egy forintban* állapítottak meg.

A meghívókat már tegnap ki is nyomtaták s már ma expediálni fogják.

A város közönsége pedig már most nagyban készül a majálisra, mert már magában véve a jótékony cél is sokakat kivisz, de a jogász mulatságok különben is mindig annyira sikerültek, hogy annak a sikere előre is biztosítva van.

SZINHÁZ.

Katonadolog.

— Írták Sylvane és Gascogne. —

Premier volt ez is. Becsületére válik azoknak, a kik írták, meg azoknak is, a kik színre hozták. Hiába, erős tónusokon épül ma a hatás és ha valaki igazán frappáns dolgot akar produkálni, hát legjobb, ha a szörnyen derülő karzatnak ír egy — egy »hurka« darabot. Minek ide mese, minek ide indokolás, minek ide egyáltalában színpad? Vastagnál vastagabb otrombaságok, egy kevés a kaszárnya kantinek légköréből, meg egy jó adag a párisi bérkocsisok utólérhetlenül egyértelmű kétértelműségéből és ezzel meg van a — hurka; úgy hívják, hogy *Katonadolog*, meg hogy bohózat. Vagy minden jó, a mi Párisból került ki? Vagy feltétlenül muszáj kétszer is nadrágot váltani és ebből kifolyólag derült estét okozni a nagyváradai fabódében is? A »Két Champignol«-ban megírták ezeket a dolgokat, de sokkal több rutinnal; a »Durand-Durand« cocotte-ja is mintha vastagon ismétlődne meg. Hanem a hurka, no ez új dolog mégis, meg a szódavizes üveg, mint hangulatkeltő tényező. Ej, ej hát konkurrens lesz mégis az orfeumoknak a fabódé is?

Hol a mese? Itt van: *Lestambudois* közjegyző (Nyárai) két hétre fegyvergyakorlatra kéne, hogy bevonuljon (Lásd két Champignolt) bevonulása előtt halasztást kap ugyan, de mégis bevonul Bourrignonba, a hol különben semmi dolga sincs, de *Marinette* táncosnővel (*Marosi Adél*) majd csak el lesznek valahogy. Szóval a »Csak párosan« féle kettes — züllés. Ám hogy féltékeny feleségét megnyugtassa, katonaruhában utazik el. Így jut azután egy olyan vendéglőbe, a hol egy másik ezred tisztikara van éppen szálláson, s itt is jut csodálatosan hatásos helyzetekbe.

(Lásd a »Hölgy zászlóalj« ujonczoktatási jeleneteit). Itt átvedlik civillé, bár ebben az ezredes (*Vendrei*) s még inkább az ezredorvos (*Heltai*) erősen megakadályozzák. Végre is hazaszökik és itt újra átvedlik s végül hogy őt, egy reá nézve teljesen idegen ezredes 2 hónapra be ne zárassa, hát inkább hozzáadja mosoha leányát *Geneviét* *Lafeuillette* hadnagyhoz. (?)

Hát ezt úgy hívják, hogy a polgárság győzelme a katonaság fölött; nem, ezt úgy hívják: *nesze semmi, fogd meg jól*.

Hogy azonban a silány mese miatt zavarba ne essék a publikum, hát ott a fűszer, — az epizód jelenetek, meg a kapitális megjegyzések özöne. Olyan diskurzus folyik a színpadon, hogy no.

Vendrei és *Heltai* voltak az egyedüliek, akik nem éltek vissza azzal a tenger sok szabadsággal, a mit egy ilyen darab a szereplőknek megenged. Nyárai-ról ezt nem mindegy mondhatjuk, pedig különben sok helyütt brilliáns dolgokat produkált. Abban a hálátlan szerepben, ami *Rózsahegyinek* (*Manillon* jegyzősegéd) jutott, sok jót adott ez a diszkrét rutinos színész. *Marosi* bizony elejtette szerepét. Nagyon cocotte volt. Tele Ház nézte különben a vad újdonságot és — nem csak a karzat derült ám!

Zóna-előadás a szinkörben. Vasárnap délután lesz a szinkörben az első féláru nép-előadás. Színre kerül a *Bolondok háza*, 3 felvonásos bohózat, melynek rendkívüli ötletein és mulatságos helyzetein igen jól fog mulatni a délutáni közönség, annyival is inkább, miután az igazgatóság az előadásokra nagy súlyt fektet s mindent megtesz, arra nézve, hogy azok rövidítések nélkül, megfelelő művészi színvonalon tartva; adassanak elő. A főbb szerepeket: *Baróthi L.*, *K. Árpási K.*, *Laczkó Aranka*, *Solti Helén*, *Váradiné*, *Pataki*, *Janovics*, *Bartos*, *Leővey*, *Odry*, *Rózsahegy* és *Vendrey* játsszák.

Esti előadásra a *Sárgacsikó* van kitézve. *Csepreghy*-nek ezt a kitűnő darabját nagy ambícióval és fényes diszletekkel óhajtja bemutatni a társulat. Mozgósítva van az egész férfi művész gárda, kik tehetségük legjavával állnak ki a kolozsvári nemzeti színház hagyományos hírnevéért. A főbb szerepeket föllépnek: *Laczkó A.*, *Turichányi O.*, *Bartos*, *Kassai*, *E. Kovács Gy.*, *Pataki*, *Szentgyörgyi*, *Váradiné* és *Vendrei*.

A monori hitvesgyilkosság.

— Második nap. —

A pestvidéki kir. törvényszék ma folytatta *Berkes József* gyilkossági bűnpörében, a tanu kihallgatásokat, néhányan közülök terhelőleg vallottak *Berkesre*, a ki ideges fészkelődéssel hallgatja a terhelő vallomásokat. De azért tagadja tettét, s hiába mondják szemébe a tanuk terhelő vallomásaikat.

A monori gőzmalom hivatalnokai, s a monori takarékpénztár tisztviselőinek jelentéktelen vallomásai után *Tóth Lidiát* hallgatta

ki az elnök. Berkessel távoli rokonságban áll, s felesége halála után Berkes házához ment lakni, négy hónapig volt ott, mint Berkes gazdasszonya. Ez idő alatt Goldberger Emma több ízben meglátogatta Berkest, hosszasan beszélgetett a vizsgálatról s a kihallgatásról.

Az elnök felolvasta ezután Goldberger Emmának Berkeshez intézett három levelét. Mind a háromban a vizsgálat s a kihallgatásról kérdezősködik. Egyikben így ír:

— A kihallgatás sikerült. De Isten tudja mi lesz ebből! úgy látszik kevesebbet törődik velem, pedig vissza kellene gondolni a múlt szerencsétlenségre.

Elnök: Miről beszélgettek?

— A vizsgálatról. Ennyit hallottam: Egyformán valljuk, mert baj lesz.

— Berkes álljon ide, mit szól ezekhez?

— Alávaló beszéd az egész!

— Ilyen ember, mint maga, ne beszéljen így!

— Igért-e házasságot Tóth Lidiának?

— Soha. Maga akart mindenáron nőm lenni.

— Ne szemtelenkedjék Berkes! Maga gyalázatos ember, a ki minden nővel viszonyt kezdett.

A tanu szemébe mondja a vádlottnak valamását. Berkes izgatottan hallgatja végig s megmarad tagadása mellett.

Burján Károlyné vallja, hogy Goldberger Emma reklíjt az eset utáni napon ő mosta ki. A rekli véres volt, neki gyanusnak tűnt ez fel, de azért kimosta. Elmondja, hogy Goldberger Emma egy ízben sirva panaszkodott neki:

— Hatszáz forintos váltót kaptam Berkestől, gyermekem tartására stb. adtam megörzés végett Grosingernének. Berkes elvette Grosingernétől a váltót és szíjjeltépte. Mit tegyek most ezzel az emberrel? Olyat teszek vele, hogy ül husz évet. Ülök én is majd, úgy sincs azóta se éjjelem, se nappalom.

— Kész megesküdni arra, hogy így monddotta?

— Jó lelkiismerettel merek megesküdni.

(A tárgyalás folyik.)

Igazságszolgáltatás.

Szenzációs mérgezési per.

Nagyon érdekes végtárgyalásra van kilátásunk a közel jövőben. Egy bonyolódott és sokféle fázison keresztül ment bűnygyben keresztül ítéletet mondani a nagyvárad kir. törvényszék. A bűnygy előzményei vissza nyulnak még a múlt évbe; mikor is nagy port vert fel az a híres férjgyilkos asszony esete.

Biharon történt, még a múlt év október hava tájában, hogy Miklovits József-et egy ottani földmivest, felesége megétegette. Ételébe maró szódát kevert és így pusztította ki az élők sorából; így beszélte legalább a fáma. A férjgyilkossággal vádolt asszonyt azután törvényszék elé állították. Miután azonban konokul tagadott, a törvényszék elrendelte a meggyilkolt hullájának ekszhumálását; az ekszhumálás után pedig a hulla egyes testrészeit, különösen a gyomor és bél részeit felküldötte a központi vegyvizsgáló intézetnek. Az asszonyt vizsgálati fogságba helyezték.

Néhány napja jött vissza a központi vegyvizsgáló intézet je entése, a mely hivatalosan megállapította, hogy Miklovits József nem szóda-lúg mérgezés következtében halt el, hanem arzenikummal mérgezték és öl-

ték meg. Így azután szenzációs fordulatot vett a bűnygy is, mert hiszen a férjgyilkos asszonynak eddig az volt minden előadott mentsége, hogy férje állott szódaviztől lett rosszul. Most már természetesen elesik ez az üres védekezés és horogra kerül bizonyosan majd a bűntárs is, mert hát a népnél előforduló arzenikum-mérgezések alkalmából még minden egyes esetenél előkerül a mérget-liferáns kuruzsló asszony is.

Eként, ha nem csálnak az előjelek, a hétfői szenzációs végtárgyalás éppenséggel nem lesz híján az izgalmas fordulatoknak és nagy horderejű leleplezéseknek is. Eizonynyal megint egy sötét adattal több kerül majd napvilágra a manapság olyannyira elharapódzott titkos gyilkosságok félelmetes titkaiból,

A pénzügyminiszterium csalója.

Megemlékeztünk már azokról a furfangos csalásokról, melynek a pénzügyminiszteriumban nyomára jöttek. Kiderült ugyanis, hogy Bozóky Károly nyug.számellenőr, aki az utolsó években feltűnően nagylábon élt, éveken át hamis nyugtákkal nagy összegek erejéig károsította meg a kincstárt. Vagy husz elhalt tisztviselő nyugdíját szedte s ebből élt annyira uriasan, hogy Budán, ahol lakott előkelő pozíciót teremtett magának a társaséletben.

Tegnap délben egy elegánsan öltözött, fehér keztyűs, magas barna ur állított be Vizlendvay Imre dr. kir. ügyészhez. Az ismeretlen meghajtotta magát és bátor magatartást tetelve, bemutatkozott:

— Bozóky Károly vagyok.

Az ügyész, aki különben tudta már, hogy ki áll előtte, megkérdezte, mi járatban van.

— Lapok — folytatta Bozóky — azt írták, hogy engem letartóztattak . . .

— Még nem, vágott közbe Vizlendvay kir. ügyész, de annyi igaz, hogy a pénzügyminiszter ur feljelentette önt . . .

— Ezt jöttem ép megtudni, felelte Bozóky, de már nem az előbbi büszke hangon.

— Nos, — fejezte be az ügyész a diskurzust, — ép ma délután akartam utasítani a rendőrséget, hogy önt elfogja. Ha itt van erre nincs szükség. Ezennel letartóztatottnak nyilvánítom.

— Kérem! — szólt Bozóky, lehúván a keztyűjét nyugodtan várta míg bejött egy börtönőr.

Az előhívott börtönőr aztán a szélhámos csalót levezette a fogházba, hol egy magánzárkába csukták. Ügyében az ügyészség csak holnap terjeszt indítványt a törvényszék elé közokirathamisítások címén kérve, ellene a bünyvádi eljárást, A vizsgálóbíró is e szerint csak holnap hallgatja ki Bozókyt, akiről még nem tudni, hogy mily összeg erejéig lopta meg a kincstárt. A mi azonban mindenesetre legalább is 2000,000 forintot tesz ki.

A Tribuna Popurului sajtópere. Az Aradon megjelenő «Tribuna Popurului» egyik utóbbi számában «Vremea s'a implimit.» (Az idő bekövetkezik) czimen vezérczik jelent meg, amelyért a nagyvárad kerületi sajtóügyi vizsgálóbíró nemzeti ségi izgatás miatt vádat emelt Popovici Barczianu kiadó és Juon Russzu Sirianu felelős szerkesztő ellen. A gyűlöltre szító, lázító közlemény Maczedóniai Sándor dicsőítésével kezdődik s összehasonlítja a románok mai helyzetét a régi viszonyokkal. «A román volt a világ ura hajdan — így ír — míg rá nem tört a népek csordája.» Azután a pöffeszkedő, gőgös magyarokról elmélkedik, akik — mert a románok teste fölött nem tombohhatnak; most lelkeiken ülnek orgiát. «El akarják venni a becsületes román nyelvét, kicsavarják a falat kenyeret a kezéből és börtönbe vetik».

A magyar kormány — imigy kesereg a «Tribuna Popurului» — vesztükre tör Traján fiainak, az országgyűlés kimondta, hogy magyarokat formál belöltük, holott ők vért és vagyont áldoznak a császárnak, de azért a jegyző magyarul beszél, a tisztviselők eltorzítják becsületes neveiket s a papok esketéskor ocsmány zsidóvá aljasítják a románt. A szomorú kódó cikkely ezzel a harczy kiáltással végződik:

«Emeljétek föl a fejeiteket, tdkintsetek körül, fogjatok össze, álljatok harczyvonalba, semmisítsétek meg az ellenlőket (a magyarokat), mert elérkezett a megmentés órája, mert velünk a mindeneken uralgó idők szelleme, a mely megdönti a legnagyobb és a leghatalmasabbat. Ébredj tel román százados álmodból!» A sajtóügyészség kiderítette már a cikk íróját Triff Aurél aradi újságíró személyében. Az esküdtszéki tárgyalás június elején lesz Nagyváradon.

SPORT.

Aradi kerékpárosok Nagyváradon. A nagyvárad kerékpár egyesület f. hó 10-én tartott választmányi ülésében elhatározta, hogy május 29-én az Aradról érkező vendégek tiszteletére nagyobb ünnepségeket rendez. Tervbe van véve ugyanis egy házi verseny és már ez alkalommal egy nagy tribünt állítanak a néző publikum részére. Ez alkalommal következő új tagok lettek felvéve az egyletbe: Juhász László, Lőwy Ignác, Wallerstein Aladár, Wallerstein Mór, Halász Lajos, Szombathy Mihály, Kolliner Miklós, Kelen Béla, Vadanyi Aladár, Bitzó János, Jandry Antal és Barna Tibor.

Bicikli-verseny. Azt az értesítést vesszük még a bicikli egylet elnökségétől, hogy az egylet tagjai vasárnap f. hó 15-én kirándulást rendeznek. A kerékpárosok a «Sas» kávéház előtt találkoznak, a honnan a menet reggel 5 órakor indul. A kik reggel nem indulnak, azok délután 2 órakor részt vehetnek a Mezőtelegre rendezett kirándulásban. Ezek itt t. i. Mezőtelegden az Eledről visszajövő kerékpárosokkal találkoznak és velük visszatérnek Nagyváradra.

Közönség köre.

Köszönet-nyilvánítás.

Mindazon jóbarátok és tiszt-társaknak, kik szeretett gyermekünk és férjem, *Moldoványi Lajos* végtisztességén megjelenésükkel mérhetlen fájdalomkon enyhíteni iparkodtak, ez uton mondunk hálás köszönetet.

Nagyvárad, 1898. május 13.

A gyászoló család.

REGÉNY-CSARNOK.

Fitz Clarence és Ethelton Rosannah szerelme.

Irta: MARK TWAIN. Ford. M. J.

— Ah szerelmem! — ha egy egész élte halája —

— Egy szót sem. Egész a mondott időig nem szükséges egymást viszontlátunk. Semmi ellentmondás — én ezt így akarom.

Alig távozott el Burley, a leány kimerülve rogyott vissza székére! — Majd így szólt:

— Mily rövid határidő! Oh, ha csak valamivel is korábban tüztem volna ki a válaszádat! Borzasztó! — S ő azt hiszi.

Most már befejezzük elbeszéléseinket, mert mindössze is kevés mondanivalónk maradt. Ápril hó másodikán az «Advertiser» című honolulul lap a következő hirt hozta:

«Hymen. Városunkban tegnap reggel nyolcz órakor esküdtök örök hűséget telephon utján Mist Rosannah Ethelton Portlandból (Oregon

E. á.) Mister Fitz Clarence Alonsónak Castportból (Maine E. á.) Az esketési szertartást főt. Hays Náthán lelkész végezte főtiszt. Davis Nathaniel New-Yorki lelkész segédlete mellett. Jelen voltak a menyasszony egyik barátja: Mrs. Hawland Susanne San-Franciscóból, főt, Hays egy vendége nejevel, s a menyasszony nagybátyja és nagynénje. Ott volt még Mister Sidney Burley Algernon is San-Franciscóból, de az esketés végét már nem várta be. Hawthones kapitány pompás Yachtja, remekül földiszítva, várt az öbölben, hogy a boldog menyasszonyt és barátjait közvetlenül az esküvő után Lalaina Haleakalába vigye.

A New-Yorki lapok pedig ugyanezen keltezéssel a következő újdonságot hozták:

Hymen. Városunkban tegnap fél két órakor esküdött örök hűséget telephon útján Mister Fitz Clarence Alonso Castportból (Maine) Miss Ethelton Rosannahnak Portlandból (Oregon). A szertartást főtiszt. Davis Nathaniel végezte főt. Hays Náthán Honolulu lelkész segédlete mellett.

A boldog vőlegény rokonai és barátai voltak jelen ez alkalommal, s azután valamennyien a gazdag reggelizéshez mentek, mely messze benyult a délutáni órákba. Reggeli után kéjutaszt tettek az Aquarium felé, mert a vőlegény egészségi állapota nem engedett meg hosszabb utat.

Néhány nap múlva Fitz Clarence és neje bizalmasan csevegtek nászutazásukról, midőn a fiatal asszonyka egyszer csak felkiáltott:

— Ah, egészen meg is feledkeztem róla! Valamit akartam neked mondani.

— Ugyan mit?

— Április bolondjává tettem őt. S meg is mondtam neki. Ah, az pompás egy meglepetés volt. Ott állott teljes ünneplőben, s várta, hogy velem megeskessék. Ha láttad volna azt a tekintetet, amelyet reám vetett, midőn fölébe sugtam a teljes magyarázatot. Őszintén megvallva még nekem is némi fájdalomba és egy pár könnyembe került látni az ő tehetetlenségét, de legalább leszámoltunk egymással. Ezzel azután a bosszúérzet is teljesen eltűnt szivemből, megkísérlettem ott marasztalni őt és kijelentettem, hogy mindent megbocsátok neki. De ő nem akarta. Azt mondta, hogy meg fogja magát bosszulni. De ugy-e ezt már nem teheti?

— Persze, hogy nem, édes Rosannahm!...

Susanne néne, az oregoniai nagymama, a fiatal pár és Castportban lévő rokonai még most is elégedetten és boldogan élnek s valószínűleg fognak élni ezután is. Susanne néne a menyasszonyt a szigetéről Amerikába hozta s őt érte az a boldogság, hogy jelen lehetett a két szerelmes találkozásánál.

Még egy pár szót Burleyről, ki cselszövéséi által annyi kellemetlenségnek és bajnak volt okozója. Egy alkalommal, midőn egy állítólag őt megsértő szegény festővel összetűzött, dulakodás közben egy forró olajjal telt üstbe bukott s meghalt, mielőtt onnan kihuzhatták volna.

Vége.

TAVIRATOK.

A király utazása.

Budapest, május 13. (Saját tud. táv.) Ő Felsége a király ma egész délelőtt a Várpalotában tartózkodott. Este 7 óra 7 perczkor különvonaton a király kíséretével Gödöllőre utazik, a honnan eddigi megállapodások szerint csak hétfőn reggel tér vissza e fővárosba, amikor általános kihallgatást tart.

Udvári ebédek.

Budapest, május 13. (Saját tud. táv.) Jövő hétfőn, f. hó 16-án, továbbá csütörtökön f. hó 19-én, szombaton 21-én és hétfőn 23-án négy udvari ebéd lesz. Azonkívül két nagy udvari ebéd lesz a delegáció ülészakának vége felé a delegátusok tiszteletére.

Bánffy báró a királynál.

Budapest, május 13. (Saj. tud. táv.) Ő Felsége tegnap délután Bánffy Dezső báró miniszterelnököt egy órai kihallgatáson fogadta.

Thun gróf otthon.

Bécs, május 13. (Saját tud. távirata.) Thun gróf miniszterelnök ma reggel Budapestre ide érkezett.

Betiltott ünnep.

Budapest, május 13. (Saját tud. táv.) A balázslalvi ünnepet Simonffy főszolgabíró betiltotta. Román Mirón megtiltotta papjainak, hogy szószékről beszéljenek.

Az olaszországi zavargások.

Budapest, május 13. (Saját tud. táv.) Rómából sürgönyzik: A kormányhoz érkezett jelentések szerint a tegnapi nap az egész királyságban teljes nyugalomban folyt le.

Budapest, május 13. (Saj. tud. táv.) Hir szerint a milánói halottak száma 500, a sebesülteké 2000.

A háború.

Budapest, május 13. (Saj. tud. táv.) Washingtonból jelentik: Long tengerészeti államtitkár, miután a távirati összeköttetést a manilai öböllel már helyreállították, Dewey ellentengernagytól a következő táviratot kapta:

»Utolsó táviratom óta a helyzet keveset változott. A spanyol hadihajókon talált fegyvereket és lőszerkeket a cavitei arzenálból szállító gőzhajóinkra hordatom és folytatom a szűkebb ostromzást.«

Budapest, május 13. (Saj. tud. táv.) Madridból jelentik: A »Heraldo« távirata szerint a spanyol hajóraj Carvera tengernaggyal tegnap délelőtt Fort de Franceba (Martinique) visszatért.

A Cardenas mellett tegnapelőtt vívott ütközetről a következő részleteket jelentik: Az »Antonio Lopez« spanyol hajó, mely azelőtt a transatlanti társaság vonató hajója volt, csak egy ágyuval volt felszerelve. A hajó megsérült, mégis hősiességgel védekezett az amerikaiak ellen. Az ütközet folyamán 12 ellenséges golyó érte a hajót, a mely folytatta a harcot, a míg lőszerhiány miatt abba nem kellett hagynia. A bombázást előzetes figyelmeztetés nélkül kezdték meg, a miért az idegen alattvalók valószínűleg reklamációval fognak élni.

Budapest, május 13. (Saj. tud. táv.) A madridi kamara tegnap igen élénk volt. Sagasta miniszterelnök majdnem az egész estét ott töltötte, a hol Gamazoval egy óránál tovább értekezett a jelenlegi politikai helyzetről.

Budapest, május 13. (Saját tud. táv.) A spanyol-amerikai háboruban valószínűleg holnap lesz a döntő tengeri ütközet.

Budapest, május 13. (Saját tud. táv.) Londonból távirják: A »Standard«-nak jelentik St. Thomashól: San-Juan de Puertorico bombázását tegnap reggel 5 órakor kezdték meg. Két hajó tönkrement. Az a hír van elterjedve, hogy

San-Juan 8 órai ütközet után megadta magát.

Budapest, május 13. (Saját tud. táv.) Washingtonból jelentik: A szenátusban délután előterjesztették a hadi költségekről szóló billre vonatkozó jelentést. A szenátus ülését hétfőig elnapolta.

KÖZGAZDASÁG.

A »biharmegyei gazdasági egyesület« kirándulása.

Már említettük, hogy a »Biharmegyei Gazdasági Egyesület« tagjai június hó folyamán tanulmányi kirándulást rendeznek Mezőhegyesre.

Az egylettől a kirándulásra vonatkozólag a következőket vették.

Értesítés.

A mezőhegyesi állami uradalom igazgatóságától a következő átiratot kaptuk:

A »biharmegyei gazdasági egyesület« tekintetes Elnökségének

Nagyvárad.

»Tisztelettel értesítjük a Tek. Elnökséget, hogy a ménesbirtok megsemmisítésére tervezett tanulmányi kirándulást a mai napon vett magas rendeletben azon időre jelzett állatállomány osztályozása folytán kénytelenek vagyunk elnapolni olyképen, hogy június hó 10, 11, 12 helyett 17, 18, 19-ét tettük előjegyzésbe.

Ennek alapján értesítjük a gazdaközönséget, hogy az egyesületünk által június hó 10, 11 és 12-ére hirdetett tanulmányi kirándulás Mezőhegyesre, június hó 17, 18 és 19-én lesz megtartva, még pedig ugyanazon tervezett szerint.

Indulás Nagyváradról június hó 17-én d. e. 10 óra 20 perczkor, érkezés Mezőhegyesre aznap d. u. Visszajövet indulás Mezőhegyesről 19-én d. e. 10 órakor. Érkezés Nagyváradra aznap d. u. 5 óra 30 perczkor.

Evvel kapcsolatosan felhívjuk a községi előjáróságokat, illetve jegyzőségeket, hogy a meunyiban több olyan eset fordult elő, hogy egyes gazdák nem a községi előjáróságok útján jelentkeztek a kivándorlásra, hanem egyenesen hozzánk fordultak e célból. Miután pedig a földmivelésügyi miniszter határozottan kijelentette, hogy csak is kiscgazdák vehetnek azon részt s amennyiben egyesületünk egyes jelentkezésekből nem tudhatja meg, hogy ki a kiscgazda illetve paraszt gazda, kérjük a t. előjáróságokat, hogy a jelentkezéseket közvetítsék vagy adjanak az illetőknek igazolványt arról, hogy a kiránduláson részt venni óhajtó egyén kiscgazda.

Nagyvárad, 1898. május 13.

A biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatőzsde.

Készáru buzában az irányzat gyenge volt.

Hivatalos árfolyamok

Budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. márcz 13-én.

Magyar aranyáradék 4%	—	—	—	—	120.50
Magyar koronáradék	—	—	—	—	99.—
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	119.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	102.25
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	97.50
It. áll. érési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.55
Horvát-szlávon föld tehermentesítési kötvény	—	—	—	—	97.75
Magyar nyeregtágy sorjegy-kölcsön	—	—	—	—	160.—
Iszazabazonyi és szegedi sorjegy kölcsön	—	—	—	—	139.50
Osztrák aradék papírban	—	—	—	—	101.75
Osztrák aradék züstben	—	—	—	—	101.75
Osztrák aradék aranyban	—	—	—	—	121.—
Osztrák korona aradék	—	—	—	—	101.75
1860 Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	14250
Osztrák magyar bank részvény	—	—	—	—	913.—
Oztrák magyar részvény	—	—	—	—	885.—
Oztrák utelintézet részvény	—	—	—	—	359.—
Pá is vista	—	—	—	—	356.40

Német birodalmi márka	5887/4
London vista	120.90
Páris vista	47.78
20 márkás arany	11.70

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Evadberlet 9. szám. Páratlan. Kisberlet 9. szám. Páratlan.

Ma szombaton, 1898. május 14-én
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Másodszor: Katonadolog.

Pohózat 3 felvonásban. Irták: Sylvane és Gascogne.

Személyek:

Lestamboudois, közjegyző	Nyárai Antal.
Laurence, a felesége	Laczkó Aranka.
Geneviève, Laurence leánya	Baróthy Irma.
Manilon, első segéd a közjegyzőnél	Rózsabegyi Kálmán.
Marinette, tánczosnő	Marosi Adél.
Cazaubon asszony	Váradyné.
Lagriffoul, ezredes a 175. gyalogezredben	Vendrei Ferencz.
Ezredorvos	Heltai N.
Kapitány	Hornványosky L.
La Feuillette, hadnagy	Odry Árpád.
Trimart, baka	Leővey Leo.

Helyárok mint rendesen.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, vasárnap, 1898. május 15-én:

Délután 4 órakor, félhelyárral:

Bolondok háza.

Bohózat 3 felvonásban. Jacobi és Laufs után magyarosította: Fái J. Béla.

Este 7 órakor, rendes helyárral: bérletfolyamban.

A sárga csikó.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irtá: Csepreghy F.

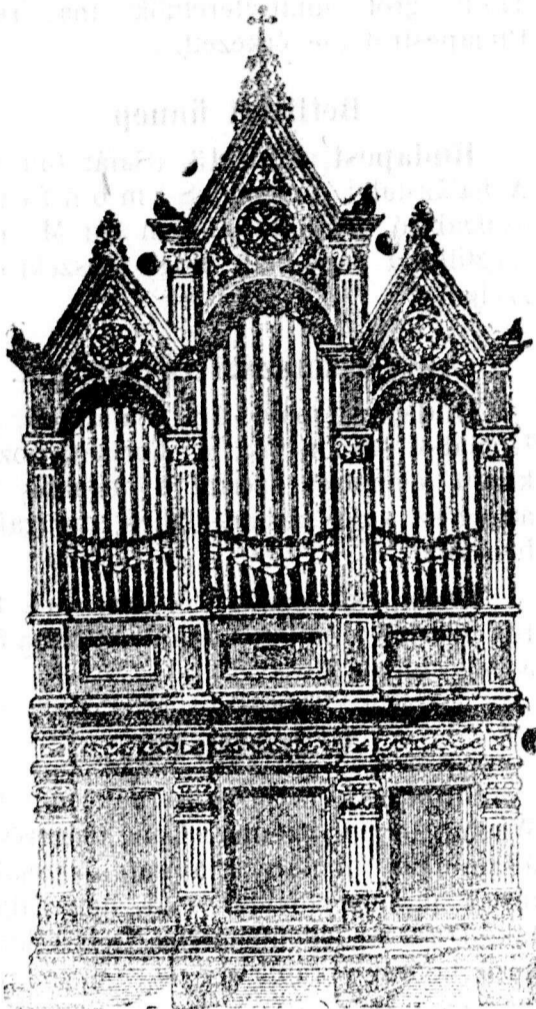
A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

FRIEDL LIPÓT

ORGONA, ZONGORA ÉS HARMONIUM MŰÉPÍTÉSZ

Nagyváradon, Szent-János-utca 332. szám alatt.

Mintán ezégem közel **20 évi** főnállását elérte, mely idő alatt **16-nál több új orgonát** építettem s számos javításokat eszközöltem.

Mint eddig úgy ezután is főtürekvésem leendő jó, szolid és lelkiismeretes munka által a n. é. megrendelő közönség megelégedését kiérdemelni.

Kiválóan a főtisztelendő papság becses figyelmébe ajánlom **templomi orgonák** készítésére a legjobbnak bizonyult **pneumatikus** vagy **mechanikus** szerkezettel a leglelküismeretesebben készítek.

Ugyiszintén **fis-harmoniumokat** készítek tetszés szerinti változatokkal. Különböző árban.

Saját felügyeletem mellett eddig Bal-maz-Ujváros, Furta, Esztár, Füzes-Gyarmat és Komádi egyházközség részére a legnagyobb megelégedésre készítettem új orgonákat.

Készítményeim több kiállításon lettek **kitüntetve.**

Szíves pártfogást kérve
102 7-10 tisztelettel

FRIEDL LIPÓT,

orgona és zongora műépítész.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.		
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 30	Nagyvárad ind.	5 50	2 00	Gyoma ind.	3 40	2 40				
V-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	Ósi >	6 09	2 70	Déva-Ványa >	4 37	3 40				
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 00	Körös-Ladány >	5 13	4 23				
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 59	Szeghalom >	5 40	4 55				
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	5 58	4 15	Körösszeg >	7 02	3 49	Vésztő >	6 12	5 36				
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 08				
Drág-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	6 19	4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 23				
Magyar-Cséke >	6 50	4 55	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Nagy-tóti >	7 10	7 02				
Dusesd >	7 05	5 12	Gyanta >	6 56	5 19	Iráz >	8 42	4 49	Sakál >	7 22	7 14				
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	5 14	Sakál >	7 48	7 49				
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztő >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 13				
Gyanta >	8 12	6 11	Dusesd >	7 55	6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 38				
Sólyom >	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	8 07	6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53				
Borz >	8 53	6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 13				
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 32				
Sonkolyos >	9 18	7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50										
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	8 31										
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	8 45										
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 21	V-Velenceze >	10 01	9 09										
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvár érk.	10 11	9 19										

Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid			
	V. v.	Sz. v.		V. v.	Sz. v.		
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45		
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56		
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08		
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26		
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07		

Szombatság-Rogoz—Dobrest.				Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
	Vegy. v.	Vegy. v.		Vegy. v.	Vegy. v.		
Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Nánhegyes >	6 34	8 21	Nánhegyes >	4 32	6 46		
Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		

A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve.
A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.
A †-tel jelzettek feltételes megálló helyek.